

Ulrica Renström
ulrica.renstrom@mfof.se

Mottagare
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

2021-10-13

MFoF:s yttrande över utredningen Nya regler om utländska föräldraskap och adoption i vissa fall (SOU 2021:56)

Justitiedepartementets diarienummer: Ju 2021/02514

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) är medveten om att frågorna som berör följderna av surrogatarrangemang är komplexa, exempelvis vad gäller avvägningen mellan att tillförsäkra barnet dess rättigheter och att inte uppmuntra till surrogatarrangemang. MFoF har i yttrandet utgått från ett barnrättsperspektiv för de barn som berörs av förslagen.

MFoF anser att det finns ett behov av att tydliggöra rättsläget i de frågor som utredningen omfattar. Förslagen bedöms överlag bidra till att barnrättsperspektivet stärks.

Föräldraskap för en kvinna efter assisterad befruktning utomlands (kap 4)

MFoF tillstyrker utredningens förslag att det ska införas bestämmelser om föräldraskap i internationella situationer för den kvinna i en samkönad relation som inte själv har fött barnet i lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor samt att motsvarande bestämmelser ska införas för nordiska förhållanden i lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden.

MFoF anser till grund för ställningstagandet det viktigt ur ett barnrättsperspektiv att det i fråga om familjer som flyttar till Sverige från andra länder går att göra en relation mellan barnet och dess förälder, som är giltig i hemlandet, gällande även i Sverige. Ett föräldraskap som har fastställts eller på annat sätt uppstått i utlandet för den kvinna i en samkönad relation som inte har fött barnet bör därför också kunna göras gällande när en familj flyttar till Sverige.

Föräldraskap efter en flytt till Sverige för barn som tillkommit efter surrogatarrangemang (kap 6)

MFoF tillstyrker förslaget att det ska införas särskilda bestämmelser om moderskap för den kvinna som flyttar till Sverige efter att ha haft sin huvudsakliga anknytning utomlands och där blivit mor till ett barn utan att ha fött barnet eller haft en relation med barnets mor.

MFoF anser till grund för ställningstagandet att olika utländska familjerättsliga förhållanden bör i Sverige hanteras på ett sätt som uppfyller barnets rättigheter enligt barnkonventionen och den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande

gande friheterna. Utgångspunkten bör därför, i enlighet med förslaget, vara att det finns tydliga och förutsebara regler i svensk rätt och att föräldrar och barn som flyttar till Sverige inte ska riskera att förlora sin familjerättsliga status.

Föräldraskap för barn som tillkommit efter surrogatarrangemang när de tilltänkta föräldrarna har sin huvudsakliga anknytning till Sverige (kap 7)

MFoF instämmer i bedömningen att svensk lagstiftning behöver anpassas i de fall det saknas tydliga och förutsebara regler så att barn i Sverige som har tillkommit efter ett surrogatarrangemang i utlandet och som har en faktisk etablerad familjerelation med någon som haft för avsikt att vårda och fostra barnet som sitt eget sedan barnets födelse, kan få rättsliga företrädare när det krävs för att säkerställa barnets rätt till privat- och familjeliv och barnets bästa.

MFoF anser att de föreslagna undantagen inte är tillräckligt tydliga eller förutsebara. Utan tvivel krävs det en viss tid för att etablera en faktisk familjerelation. Det är, även i praxis, oklart hur lång tid som krävs. Tiden kan variera från fall till fall. Det finns en risk för att osäkerheten kring tidsaspekten medför att tilltänkta föräldrar avvaktar med att ansöka om adoption för att en faktisk familjerelation ska anses vara etablerad. Samtidigt skulle en i regelverket angiven tid sannolikt få samma konsekvenser. MFoF anser därför att frågan bör utredas ytterligare.

Konsekvenser (kap 9)

MFoF bedömer att förslagen skulle innebära att riktlinjer och informationsmaterial behöver tas fram och att kunskapsmaterialet om surrogatarrangemang i utlandet behöver uppdateras och omarbetas.

Per Bergling

Generaldirektör

Ulrica Renström

Föredragande